

Co dává a nabízí křesťanská teologie ostatním vědám

Ctirad Václav Pospíšil

Vzdálenějším podnětem ke vzniku tohoto článku je prozatím chronologicky poslední dokument Mezinárodní teologické komise z listopadu 2011,¹ jehož hlavním tématem je identifikace základních charakteristik katolické teologie, které by měly být jejím rozpoznávacím znamením v současné nevyhnutelné pluralitě metod, disciplín a myšlenkových směrů.²

Snaha MTK je bezesporu přínosná a podnětná, svým způsobem totiž autoři krácejí proti pomyslnému dominantnímu proudu, který lze definovat jako narůstající specializační roztříštěnost jak uvnitř teologie samotné, tak z hlediska dokumentu kompetenčně spíše vzdáleně také na rovině univerzitní vědy obecně. Nemohu se však ubránit dojmu, že valnou většinu zde uváděných charakteristik autentické katolické teologie při nejlepší vůli nemohu hodnotit jako něco opravdu výlučně katolického, neboť ve skutečnosti se jedná o rozpoznávací znaky každé opravdové křesťanské teologie. To je také důvod, proč v titulu tohoto příspěvku hovořím o „křesťanské teologii“, a nikoliv o „katolické teologii“. Existují-li opravdu nějaká katolická specifika, pak je to podle mne v první řadě práce s Apoštolskou tradicí a ostatními tradicemi,³ v druhé řadě úzká vazba katolické teologické reflexe na řádné univerzální magisterium.⁴

Po diskusi také určitě volá výrazně neoscholastické myšlenkové ladění dokumentu. Neoscholastický přístup má bezesporu řadu předností, nicméně katolicitu nelze nejen dnes, ale také do budoucna více méně naplocho identifikovat s touto historickou formou inkulturace zjeveného poselství víry.

¹ Česká edice: MTK, *Teologie dnes: Perspektivy, principy a kritéria* (dále TD), Olomouc: VUP, 2013.

² Srov. TD, čl. 31.

³ Srov. TD, čl. 25–32.

⁴ Srov. TD, čl. 37–44.

Nyní pár slov ke struktuře tohoto příspěvku. V prvním bodu se pokusím co nejstručněji upozornit na základní přínosy dokumentu na poli metody aplikované v katolické systematické teologii, o nichž jsem již obsáhleji pojednal na jiných místech.⁵ Ve druhém bodu se pak budeme společně zabývat tematikou nastolenou v článku č. 84 dokumentu *Teologie dnes*.

1. ZÁKLADNÍ PŘÍNOSY DOKUMENTU *TEOLOGIE DNES*

V první řadě je takovým přínosem určitě jasné rozlišení mezi Apoštolskou tradicí a různými tradicemi, protože poprvé na takovéto úrovni se setkáváme s tvrzením, že zatímco Apoštolská tradice je nekritizovatelná, ostatní tradice je nutno podrobovat kritice ustavičně. Druhá kapitola *Dei verbum* se daného tématu pochopitelně dotýká, hovoří se tu však téměř výlučně o Apoštolské tradici, takže téma poměru této Tradice k ostatním či církevním tradicím zůstalo, navzdory přání mnoha koncilních otců,⁶ nevyjasněno. Výslovná zmínka o ostatních tradicích se nachází v *Katechismu katolické církve*,⁷ nicméně ani zde se jasnější vymezení jejich poměru k Apoštolské tradici nenachází. Lze tedy říci, že na rovině teologické reflexe můžeme přínos dokumentu hodnotit tak, že prozatím soukromé mínění mnoha teologů ohledně výše zmíněného poměru mezi Apoštolskou tradicí a ostatními tradicemi dostává nyní ráz, který bychom mohli definovat jako *sententia communis*. Zkrátka a dobře, ostatní tradice jsou buď oprávněnými inkulturacemi Apoštolské tradice, anebo jsou s ní v rozporu, a pak je třeba přistoupit k jejich reformě a uvést je do souladu s Apoštolskou tradicí.

Další pozoruhodnou myšlenkou je, že autoři dokumentu kladou důraz na to, že skutečným předmětem – zájmem teologie – je Bůh.⁸ Jistěže jsme se všichni na rovině četby i na rovině osobní názorové konfrontace

⁵ Srov. C. V. POSPÍŠIL, „Předznamenání k českému překladu dokumentu MTK Teologie dnes,” in MEZINÁRODNÍ TEOLOGICKÁ KOMISE, *Teologie dnes: Perspektivy, principy a kritéria*, překlad a úvodní studie C. V. POSPÍŠIL, Olomouc: VUP, 2013, s. 5–8; C. V. POSPÍŠIL, „Inspirace obsažené v dokumentu MTK Teologie dnes,” *Studia theologica* 15, č. 1 (2013): 74–90.

⁶ Srov. U. BETTI, *La dottrina del Concilio Vaticano II sulla trasmissione della rivelazione: Il capitolo II della Costituzione dogmatica Dei verbum*, Roma: P. A. Antonianum, 1985, s. 174.

⁷ Srov. *Catechismus Catholicae Ecclesiae*, Vaticano: Libreria Editrice Vaticana, 1997, čl. 83.

⁸ Srov. TD, srov. čl. 74, 93.

setkali s dnes poměrně rozšířeným míněním, podle něhož by teologie měla být v zásadě redukována na analýzu prožitku víry ze strany člověka. Stojíme tak před dvěma tendencemi, o nichž se zdá na první pohled platit, jako kdyby jedna musela nevyhnutelně vylučovat tu druhou. Podtrhuje-li se na jiném místě, že samo teologické poznání je participací teologa na trojiční relaci synovství⁹ v síle Ducha, pak je to podle mého soudu klíč k řešení právě nastíněného napětí mezi tak zvaným teocentrismem a antropocentrismem. Na tomto základě bych si dovolil upřesnit: Teologie je věda zkoumající vztah člověka k Bohu a Boha k člověku. Dialogický antropocentrismus Otce, který do středu svého zájmu v Duchu svatém klade syny v Synu, tedy lidi, je základním předpokladem toho, aby tito synové v Synu kladli na první místo svého zájmu Otce. Dialogický antropocentrismus a dialogický teocentrismus se nejenom nevylučují, nýbrž dokonce vzájemně podmiňují. Na tomto základě by pak mělo být zřejmé, že pokud se jedna ani druhá tendence neuzavírá do monologické sebeabsolutizace, pak na trojičně dialogické rovině pojetí vztahu člověka k Bohu a Boha k člověku se výše zmíněná kontradikce ukazuje jako pouze zdánlivá.

2. REFLEXE NAD PŘÍNOSY A NABÍDKAMI ZE STRANY TEOLOGIE VĚDĚ NA ZÁKLADĚ ČL. 84 DOKUMENTU *TEOLOGIE DNES*

Nyní k problematice poměru teologie k ostatním vědám, a to především z hlediska toho, co teologie těmto vědám dala a nabízí. Každý systematický teolog dobře ví, že musí velmi bedlivě zkoumat přínosy mnoha ostatních vědních oborů, které se do jeho práce promítají. Vedle této recepce je tu ale také nabídka ze strany teologie, což ukazuje na skutečnost, že mezi teologií a ostatními vědními obory by měl existovat poměr definovatelný pomocí paradigmatu hermeneutického kruhu. Právě oné aktivní roli teologie vzhledem k ostatním vědám nyní chceme věnovat zvýšenou pozornost, a to na základě článku 84 dokumentu, který je nyní předmětem našeho zájmu:

Katolická teologie uznává oprávněnou autonomii ostatních věd stejně, jako uznává profesionální kompetence a úsilí o získání poznání, které se v těchto vědách mohou nacházet. Teologie ze své strany v mnoha případech přispěla k rozvoji ji-

⁹ Srov. *TD*, srov. čl. 16.

ných věd. Teologie kromě toho otvírá cestu, díky níž ostatní vědy mohou přistupovat k náboženským tematikám. Prostřednictvím konstruktivní kritiky pomáhá ostatním vědám, aby se osvobodily od anti-teologických prvků, které se v nich objevují pod vlivem racionalismu. Když byla teologie vyloučena ze souboru věd, došlo k tomu, že racionalismus a pozitivismus zúžily dosah a vliv samotných věd. Katolická teologie kritizuje každou formu sebeabsolutizace věd jako něco, čím se věda sama redukuje a ochuzuje. Přítomnost teologie a teologů v srdci univerzitního života a dialog s ostatními obory, který je díky této přítomnosti možný, přispívají k podpoře širšího, analogického a integrálního pojmání intelektuálního života. Jakožto *scientia Dei* a *scientia fidei* hraje teologie důležitou roli v symfonii věd, a proto si nárokuje odpovídající místo v akademickém světě.¹⁰

V první řadě bychom si měli uvědomit, že termín „věda“ zde neznamena pouze „přírodověda,“ ale také ostatní vědy humanitní či interpretační. Vezmeme-li v potaz skutečnost, že pojem vědy se vymezuje přednostně na poli filosofie vědy, pak limitace vědy pouze na ty obory, které se zabývají fyzikální či biologickou realitou, by nakonec vedla k absurdní situaci, kdy by věda redukovaná na přírodovědu nebyla s to vymezovat to, čím vlastně sama je. Koneckonců není tajemstvím, že dlouhá tradice magisteriálních textů od 19. století po dnešek redukcí vědy na přírodovědu přinejmenším implicitním způsobem odmítá. Z toho, co bylo řečeno, lze snadno vyvodit, že budou existovat jednak přínosy teologického myšlení adresované primárně ostatním oborům interpretačních či humanitních věd a skrze ně vědě jako celku, jednak přínosy, které sice také prostřednictvím filosofie, nicméně poněkud přímočaěji směřují k vědám přírodním.

2.1 Teologické inspirace nabízené vědě obecně prostřednictvím filosofie

Čteme-li pozorně výše citovaný odstavec, pak se tu hovoří o „zdravé kritice“ a o osvobozování od uzavřenosti teologii. Možná by bylo přesnější hovořit zde o osvobozování ostatních věd z uzavřenosti transcendenci, což pak vědce zbavuje sebeabsolutizace.¹¹ Zkrátka a dobře, teologie pomáhá ostatním vědám k tomu, aby se deideologizovaly –

¹⁰ TD, čl. 84.

¹¹ Velmi výstižně pojmenovává toto riziko H. Küng: „Pokud nějaká věda, ať už je sebe-exaktnější a sebehlubší, samu sebe absolutizuje, zesměšňuje se tak před celkem a začíná být nebezpečná.“ H. KÜNG, *Na počátku všech věcí: Přírodní vědy a náboženství*, Praha: Vyšehrad, 2011, s. 49.

deidolatrizovaly. Dané riziko existuje pochopitelně jak na poli filosofie vnímané v nejširším slova smyslu, tak na poli přírodovědy. Má-li být však tato pomoc reálná a účinná, pak teologie sama musí být principiálně otevřeností transcendenci a zároveň se neustále vědomě očišťovat od ideologických usazenin, který do ní ze všech stran prosakují. Osvobozující otevřenost transcendenci plné pravdy se zde snoubí s pravdivým přijímáním své vlastní stvořenosti a vymezenosti, tedy s tím, co křesťanská spiritualita definuje jako pokoru. Velmi ožehavou otázkou ovšem je, zda a nakolik bude konkrétní tvar církevní instituce schopen a ochoten takovouto teologii snášet.

Když se pak hovoří o tom, že teologie pomáhá v univerzitním prostředí vytvářet atmosféru dialogu, jedná se evidentně o přínos ve směru překonávání nesmírně bolestivé roztříštěnosti světa vědy do jen obtížně přehledné změti specializací, mezi jejichž různými nositeli často nedochází ke vzájemnému setkávání, obohacování i tolik potřebnému korigování. Jednotlivé vědní obory a disciplíny připomínají vzájemně se od sebe nenávratně vzdalující galaxie. Daný stav pak vede k tomu, že sice přibývá kolektivního vědění, rapidně se ale zeslabuje pomyslná gravitační síla jménem moudrost.¹² Tímto stavem trpí nejvíce vědci samotní, protože přemršťená specializace bohužel vede také k určité profesní deformovanosti.¹³ Podobně jako v předchozím případě teologie vnáší do prostoru univerzity mystérium společenství, které není pouze naším výkonem, nýbrž přednostně darem sestupujícím od dokonalého společen-

¹² „V tomto posledním oddílu věnujeme pozornost tomu, že teologie není pouze věda, nýbrž také moudrost, která hraje důležitou zprostředkující roli mezi celkovým lidským poznáním a Božím Tajemstvím. Lidská osoba se neuspokojuje částečnými pravdami, a proto usiluje o sjednocování různých prvků a oborů poznání v úsilí o porozumění posledním pravdám a všem věcem i samotnému lidskému životu. Toto hledání moudrosti nepochybně oduševňuje samu teologii a klade ji do přímého vztahu s duchovní zkušeností a s moudrostí svatých. V širším slova smyslu však katolická teologie vybízí každého k tomu, aby uznal transcendenci poslední Pravdy, která nemůže být nikdy plně pochopena či poznána. Teologie není moudrostí pro sebe samu, nýbrž také představuje pozvání k moudrosti pro ostatní obory. Přítomnost teologie ve vědecké rozpravě v rámci univerzitního života má potenciálně blahodárný účinek, který tkví v tom, že všem připomíná sapienciální povolání lidské inteligence, což činí poukazováním na význam otázky, kterou Ježíš vyjádřil ve svých prvních slovech pronesených v Janově evangeliu: „Co hledáte?“ (srov. Jan 1, 38).“ *TD*, čl. 86.

¹³ O tomto problému pojednával již světově proslulý nestor českých biologů, který razil ponaučení, podle něhož výrazně jednostranná specializace sice může být na prospěch vědě, nikdy ale nemůže činit vědce kompletním, a proto také šťastným člověkem. Srov. např. J. E. PURKYNĚ, „Člověk, přírody vládce a pán,“ *Živa* 2, č. 1 (1854): 1–11.

ství Otce, Syna a Ducha svatého. I v tomto případě vcelku pochopitelně platí, že teologové, kteří chtějí plnit právě nastíněnou sapienciální funkci v prostoru vědy, musejí v první řadě vytvářet společenství a překlenovat roztržičnost změní různých disciplín uvnitř vlastního oboru. Upřímně řečeno, pohlížíme-li z právě nastíněného hlediska na skutečný stav panující na katolických teologických fakultách v Čechách a na Moravě, asi nás jen těžko naplní uspokojením.

Další přínosy obecně pojímanému vědeckému myšlení, které dokument *Teologie dnes* výslovně nezmiňuje, pouze připomeneme. V první řadě se jedná o kořeny moderní hermeneutiky, o nichž každý znalec dějin této pro každou vědu nesmírně důležité disciplíny dobře ví, že se nacházejí v židovsko-křesťanském prostoru, neboť teologové se neustále museli a musejí vyrovnávat s palčivým problémem střetu různých interpretací zjevení i z něho odvozovaných následných norem. Přímým zřídlem moderní, hlavně v německy mluvících zemích se rozvinuvší hermeneutiky byla vcelku pochopitelně zejména evangelická teologie, kde se hermeneutický problém projevoval ještě palčivěji než v katolickém prostředí vybaveném institutem univerzálního magisteria.¹⁴

Mezi nesmírně významná obohacení zejména filosofického myšlení ze strany zjevení bezesporu patří: pojem osoby; zvěst o stejné důstojnosti všech lidí, stvořených k Božímu obrazu;¹⁵ překonání ahistorického esencialismu a zaměření na konkrétní dějinné jsoucno, s čímž je pak spjata filosofie dějin.¹⁶

2.2 Autonomie přírodních věd vůči světonázorovým orientacím

Po těchto inspiracích či potenciálních nabídkách ze strany teologie vědě obecně a přednostně filosofii v nejširším slova smyslu bych chtěl nyní věnovat pozornost problematice přínosů zjevení a do jisté míry rovněž teologie přírodním vědám. Ještě předtím bych ale velmi rád ztratil

¹⁴ Srov. např. C. V. POSPÍŠIL, „Stopy křesťanství v současné evropské kultuře a civilizaci,“ *Universum: Revue České křesťanské akademie* 21, č. 3 (2011): 39–43.

¹⁵ Srov. FRANTIŠEK, *Lumen fidei*, čl. 54; český překlad – Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2013, s. 52.

¹⁶ Srov. JAN PAVEL II., *Fides et ratio*, encyklika ze dne 14. 9. 1998, český překlad: Praha: Zvon, 1999, čl. 76, odst. 3–4; s. 76.

pár slov o povaze „oprávněné autonomie“¹⁷ přírodních věd na teologii. Z širšího hlediska se jedná o nezávislost přírodních věd vůči světonázorovým trendech, přírodní věda tudíž z vlastní povahy nemůže být křesťanská, judaistická, muslimská ani ateistická. Je zřejmé, že magisterium a teologická reflexe od poloviny 19. století dále po této světonázorové neutralitě přírodních věd volají zejména v reakci na moderní teoretický ateismus. Metodologická důslednost po nás však vyžaduje, abychom přírodovědcům připomínali, že tato jediná a nedělitelná světonázorová neutralita, která vyplývá z toho, že dané otázky leží skutečně mimo kompetenční pole přírodních věd, se týká i teismu a křesťansky laděných výpovědí. Jistě, přírodovědec jako člověk má bezesporu právo vypovídat na světonázorové rovině, pak to ale nečiní jako přírodovědec, protože přešel na rovinu filosofie, případně teologie. V takovém případě by proto měl na základě požadavků hermeneutické etiky přechod z jemu vlastního kompetenčního pole na pole, které je pro něj z hlediska jeho specializace nevlastní, vždy jasně signalizovat. Profiluje se zde tak zvaný metodologický agnosticismus, který je věcí kázně a který nemusí být nevyhnutelně spjat s agnosticizmem existenciálním. Nedostatečná schopnost rozlišovat tyto dva druhy agnosticizmu bohužel způsobila řadu často i tragických nedorozumění.

S tím, co jsme řekli, souvisí jedno nesmírně důležité upřesnění. Výrok zjevení o možnosti poznat Boha na základě hlubší obeznámenosti se světem a tvory (srov. Mdr 23; Řím 1,20) a následně také dogmatické prohlášení Prvního vatikánského koncilu o dané záležitosti¹⁸ bychom měli důsledně vztahovat k sapienciálnímu – filosofickému poznání celku světa, a nikoli k moderní přírodovědě jako takové. Pokud se tato distinkce opomíjí, dotyčný teolog se dostává metodologicky na velmi podobnou, ba totožnou platformu jako materialističtí hlasatelé tak zvaného „vědeckého světového názoru“, podle nichž by přírodověda měla zcela jasně dokazovat neexistenci Boha a neoprávněnost náboženství na pravdu. V případě komunistických ideologů a jim podobných jde o velmi rafinované sofisma, které spočívá v neprokázaném a svévolném ztotožňování metodologického a existenciálního agnosticizmu. V případě dotyčných teologů zase o nerespektování oprávněnosti metodologického agnosticizmu a o nerespektování svébytnosti a oprávněné autonomie přírodních

¹⁷ Srov. TD, čl. 84.

¹⁸ Srov. PRVNÍ Vatikánský koncil, *Dei Filius*, dogmatická konstituce ze dne 24. 4. 1870, kap. 2; in DSH, č. 3004.

věd vzhledem k sapienciálním interpretacím celé skutečnosti. Takto vystupující teologie pak vyznává bohužel značně ideologicky, což ji samotnou a následně také víru poměrně závažně diskredituje.

2.3 Inspirace a podněty ze strany teologie mířící přímočařeji skrze filosofii k přírodním vědám

Moderní přírodní věda je sice světonázorově autonomní, nicméně její historický zrod a následný nebývalý rozvoj zejména a v jistém ohledu snad také výlučně v zemích s předchozí mnohasetletou židovsko-křesťanskou tradicí by nás měl vést k zamyšlení. Jestliže přírodovědec hledá v materiálním světě inteligibilní zákonitosti, pak tato předjímavě očekávaná inteligibilita¹⁹ kosmických a biologických zákonitostí má historicky kořen v přesvědčení o existenci inteligentního Stvořitele,²⁰ jenž je původcem jak inteligibilního řádu, tak našeho mozku, jehož kognitivní, logické a matematické nastavení dokonale odpovídá oné poznatelnosti matematicky popsatelných přírodních zákonitostí. Pokud by tomu tak nebylo, vyvstávala by nevyhnutelně otázka, proč by takové zákonitosti v materiálním světě vůbec někdo měl očekávat a hledat. Popření inteligentního Stvořitele je tedy v rozporu se samotným světonázorově filosofickým východiskem přírodních věd jako takových. Ne nadarmo byli první evropští přírodovědci zhruba až do poloviny 19. století ve větší či menší míře téměř vždy zároveň také teology, kteří své bádání někdy také výslovně definovali jako četbu „knihy stvoření“. Přesvědčivost těchto

¹⁹ „Bůh jest tvůrce přírody i v ní člověka, obou to výtvorů svrchovaného rozumu, aniž tedy rozum může, jak se v člověku jeví, v odporu býti s rozumem v povšechné přírodě.“ J. E. PURKYNĚ, „Člověk, přírody vládce a pán,“ s. 1: „Střežiž se však lidstvo! Překráčeti meze Bohem tobě stanovené; ... nechtěj sáhati do něho jinými mocmi, nežli tobě vlastními, anebo vypůjčenými od přírody té pozemské, Bohem tobě svěřené. Zhrozíž se každého navracení, ani i zblížení se k starému pohanství. Věz, že šilenost tvá i celých pokolení byla by následkem takové drzosti.“

²⁰ „Inteligibilita universa kupříkladu ukazuje na určitou Mysl, která je odpovědná jak za universum, tak za naši mysl. Právě to je také důvod, proč jsme schopni dělat vědu a odhalovat překrásné matematické struktury, jež se nacházejí pod jevy, jež můžeme pozorovat.“ JOHN C. LENNOX, *Fede e Scienza: La teoria del big bang e l'evoluzionismo darwiniano sono in contrasto con una visione religiosa della vita?*, Milano: Armenia, 2009, s. 258. Autor je profesorem matematiky na Oxfordu. Vede debatu s představiteli současného ateismu a je důsledným obhájcem inteligentního plánu jako gnoseologického základu, bez něhož není moderní evropská a americká věda vůbec myslitelná. Srov. např. také O. PEDERSEN, *Il libro della natura*, Milano: Jacobo, 1992, s. 23–26.

úvah ovšem leží na poli filosofické a teologické rozvahy, a nikoli v oblasti vlastního přírodovědeckého experimentu, nálezu, výpočtu. Řečeno jinak, tyto úvahy o filosofických východiscích přírodní vědy nebudou nijak zvlášť ovlivňovat samotné přírodovědecké objevování faktů a relací v oblasti materiálního světa, budou však vždy filosofům a teologům tak říkajíc vrtat hlavou, když se budou tázat po posledních důvodech přírodovědcova počínání.

Další velmi výrazná inspirace, která pochází z biblického způsobu uvažování, zcela evidentně představuje základ evolučního myšlení v oblasti biologie a svým způsobem také paleoantropologie. Jedná se o dnes poměrně dobře známou skutečnost, která tkví v originalitě biblické koncepce vnímání průběhu dějin a toku času. Zatímco v okolních dobových kulturách v zásadě jednoznačně dominovalo cyklické pojetí času, které vyplývalo z neustálého opakování sledu přírodních dějů v oblasti zemědělství a pastevectví, v Bibli se projevuje schéma Božího zaslíbení, které nachází své naplnění ve vnitrosvětské a následně také eschatologické budoucnosti, takže se hovoří o lineárním vnímání času a dějin, které mají své směřování a které jsou tak říkajíc bez návratu.²¹ Opět si položíme velmi prostou otázku: Proč evoluční teorie rozvoje života a vzniku živočišných a rostlinných druhů se začala objevovat a prosazovat výlučně v zemích, jejichž kultura a následně také vnímání dějin bylo tak silně ovlivněno Bibli? Je vůbec myslitelné, aby evoluční koncepce v oblasti biologie spatřila světlo světa bez právě naznačeného biblického myšlenkového pozadí?

ZÁVĚR

Problematika poměru teologie k ostatním vědám je bezesporu klíčovým tématem, na němž stojí nejenom vědeckost teologie, ale také její současná i budoucí působnost v univerzitní sféře. Je zřejmé, že inspirace mířící prostřednictvím filosofie vlastně ke všem vědám, mají výrazně spirituální ráz (pokora, společenství-tvornost), a proto souvisejí s evangelijní proměnou smýšlení. Pokud ale chce teologie plnit tyto závažné funkce navenek, musí uvedenou proměnu smýšlení důsledně prožívat uvnitř vlastního oboru v komunitě teologů. Právě zmíněné prvky přímo

²¹ Srov. G. von RAD, *Teologia dell'Antico Testamento – II: Teologia delle tradizioni profetiche d'Israele*, Brescia: Paideia editrice, 1974, 7.1–7.3, s. 124–146.

vyplývají z čl. 84. dokumentu *Teologie dnes*. Ostatní inspirace pocházející z Božího zjevení, které obohacují vědu jako takovou, jsem připomněl jednak na základě encykliky *Fides et ratio*, jednak – zejména pokud se týká přírodních věd – na základě mé vlastní reflexe.

Jako velmi významný prvek našich úvah o inspiracích ze strany zjevení, které představují klíčové impulsy pro přírodní vědy, je nutno podtrhnout zcela oprávněnou světonázorovou neutralitu přírodních věd, kterou by věřící měli důsledně respektovat. Budeme-li se takto chovat, můžeme doufat, že pak budou v uších těch druhých znít mnohem věrohodněji naše reflexe o tom, že moderní přírodověda nedává dost dobře smysl mimo rámec přesvědčení o inteligentním Stvořiteli a o tom, že bez biblické lineární koncepce času by Darwin s žádnou evoluční koncepcí vzniku druhů a člověka zřejmě nikdy nepřišel.

What Christian Theology Provides and Offers to the Other Sciences

Key words: Catholic theology; Method in theology; Philosophy of Science; Theology and natural sciences

Abstract: In the beginning of his paper, the author presents the basic contributions of the document *Theology Today* (published by the ITC) to the method of systematic theology. The most important contribution is twofold: a clear distinction between the Apostolic tradition and other traditions and a clarification of the object of interest of theology. The author comes to the conclusion that the proper object of theological interest is man's relation to God the Father and God the Father's relation to people. The author subsequently comments on article 84 of *Theology Today*, in which inspirations from theology for other sciences are discussed. Theology primarily offers other sciences the courage to carry out self-deabsolutization and de-ideologization, which is a condition for meeting others and transcending the borders of their own competence concerning the wisdom of life. The modern natural sciences are unimaginable without the idea of an intelligible Creator since otherwise the quest for intelligible laws of nature in the material world lacks meaning. Moreover, the Biblical linear concept of time provides the background for the idea of evolution in biology. This coincides with the nature of the natural sciences, which are, concerning their world view, strictly neutral. This should be respected by believers in order to avoid danger methodologically similar to the materialistic "scientific world view".

Prof. Ctirad Václav Pospíšil, Th.D.
Katedra systematické teologie
CMTF UP
Univerzitní 22
771 11 Olomouc